

44. Budapest, III. Vályog u. 14. R6

1998. március–áprilisában végeztünk régészeti feltárást a Vályog utca 14. sz. telken. A telek D-i felén sikerült egy 2. századi ház zárófalait rögzítenünk. Ez a ház, kicsit eltérő tájolással a 2. század eleji épület megújítása. Mindkét periódusa mind technikailag, mind topográfiaileg megfelel a canabae eddig megfigyelt városrendezési elvének.

Előkerült a canabae coloniává emelésének idejére keltezhető 3. századi lakóház sarka, mely a 3. századi ház sarkától K-re, az eddigi insula központi udvara felé folytatódik, és az 1996-ban megfigyelt házbelső zárófal. Tehát itt nem a 2. századi épületet bővítették, hanem a telken belül teljesen új, igényesebb kivitelű lakóházat emeltek a 3. század elején.

A 4. század folyamán a katonaváros nagy része, így a Vályog utca vonala is, már biztosan külterületnek számított, egy késő római segédcsapat temetkezett az elplanírozott épületek mentén. Ennek a temetőnek tártuk fel újabb 21 sírját a telken. A sírcsoport a temető második periódusához tartozik, mivel a korábbi földsírok feltárásának jelentkezése is mélyebbre esett a leendő épület alapozási síkjánál. A sírcsoport elhelyezkedéséből arra lehet következtetni, hogy a 3. századi lakóház megépítése után a 2. századi épület még valamilyen formában funkcionálhatott, mivel falai a 4. században még láthatóak voltak, így sírkertek kerítőfalaként használták fel.

MADARASSY ORSOLYA

45. Budapest, III. Záhony utca R6

A Szentendrei út – Záhony utca sarkán lévő, jelenleg beépítetlen telken, a tervbe vett új múzeumépület I. ütemének helyén szondázó jellegű kutatást kezdtünk. A terület az aquincumi polgárváros déli városfalán kívül helyezkedik el, éppen annak a természetes terasznak a peremén, amelytől kezdődően a terület – a polgárváros teljes É-D-i kiterjedésében – keleti irányban erősen lejt. A kutatás első fázisában két kutatóárkot húztunk, a tervezett 30×30 méteres nagyságú új épület alapjának területén belül, É-D-i és K-Ny-i irányban. Az árkok elhelyezését jelentősen befolyásolta a területen deponált nagy mennyiségű megmunkált kőanyag, melyet a 60-as években a Budapesti Műemlékfelügyelőség rakott le a helyszínre, több rétegben. Csak a kőkupacok között szabadon álló területek álltak egyelőre a kutatás rendelkezésére.

Az 1. sz. kutatóárok északi végében egy sírcsoport hat sírja került elő, melyek közül négyet feltártunk. Külön figyelemre méltó a 2. sír betöltéséből származó ólomvotív, melyhez hasonló, további két fogadalmi tárgy került elő az 5. és 6. sírok betöltéséből is, az északi metszetsíknál. Teljesen bolygatatlan volt azonban az

1. sír, melyet a kiásott sírgödörben rózsaszín habarcsból és téglából állítottak össze. A szétesett vázcsontok alatt és között kétféle textília maradványai voltak.

ZSIDI PAULA

46. Budapest, III. Zsófia utca 16. R6

Az aquincumi polgárváros északi városfalán kívül eső, az amfiteátrumtól keletre lévő telekről a felső törmelék, mintegy 80 cm vastag réteget eltávolították, talajcsere céljából. Az így megtisztított területen, mielőtt még az új talajt ráhordták volna, szondázó jellegű kutatást végeztünk. A két kutatóárok alapján megállapítottuk, hogy az újkori rétegek alatt a korábbi, római kori rétegek már erősen lepusztultak, s az altalaj felett csupán 60–80 cm vastag rétegsor maradt ránk. Az egykori járósínek teljesen megsemmisültek, s csupán a földbe mélyített jelenségek maradtak ránk. A terület északi irányban erősen lejtett, ami azt támasztja alá, hogy a szondázás során előkerült falkiszedés, illetve gerendanyom, valamint az azt kísérő árok ugyanazon a kiemelkedésen helyezkedett el, amelyre a közeli amfiteátrumot is helyezték. A fa-szerkezetű épület ÉK-i sarkaként értelmezhető jelenségsor, topográfiai összefüggései alapján, feltehetőleg az amfiteátrumhoz, vagy a gladiátor laktanyához tartozó, azt kiszolgáló épületek egyikéhez tartozhatott. Miután az egykori járósínek alatti rétegekben dolgoztunk, leletanyag alig került innen elő.

ZSIDI PAULA

47. Cigánd, Csabahomok B; Szk; N

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

A bodrogközi Cigánd község határában található a Csaba-homok nevű, hajdan a Tisza árterében fekvő kb. 150×100 méternyi kiterjedésű homokdomb. A domb felszínén Barati Attila pácini polgármester embercsontokat talált, s ennek alapján feltételeztük, hogy honfoglalás kori temető maradványait rejtje a föld. Karcsai Ásatásom idején a helyszínre kiszállva azt tapasztaltam, hogy a felszínen bronzkori, vaskori és népvándorlás kori edénytöredékek is találhatóak. Némethi Károly cigándi polgármestertől azt az információt kaptam, hogy e dombról a Tisza-híd építése során már hordtak el földet, illetve, hogy a dombot a közeljövőben elszándékozzák planírozni. Ezen információk birtokában végeztünk ott 1998. májusában egy kisebb szondázó ásatást. A feltárás során 10. századi leleteket nem találtunk ugyan a dombon nyitott 5×25 méteres szelvényben, előkerült viszont egy e tájon rendkívül ritka, a Kr. e. 7–6. századra keltezhető szkíta hamvasztásos sír, valamint nagyrészt üres árkok és gödrök. Az elhunyt hamvait egy agyagedénybe helyezték. Az urna mellé még egy kisebb fazekat, s két tálat is a sírba tet-